

Ефикасна примена прописа о заштити животне средине

Ток кривичног поступка код кривичних дела против животне средине

Данијела Синђелић

Јавни тужилац

Основно јавно тужилаштво у Обреновцу

Нови Сад 18.11.2019. године

Садржај:

- 1. Нормативни оквир**
- 2. Обележја крив. дела из члана 266 КЗ**
- 3. Презентација случаја**
- 4. Проблеми**

Нормативни оквир

1. **Кривични законик** – бланкетно кривично дело из члана 266 КЗ
2. **Закон о управљању отпадом** – врста и класификација отпада, субјекти управљања отпадом, одговорности и обавезе у управљању отпадом, услови и поступак за издавање дозвола ...
3. **Закон о заштити животне средине** – чланом 57 забрањен увоз сваког опасног отпада
4. **Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности** – прописује мере заштите од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности

**Уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање,
одлагање и складиштење опасних материја**

Члан 266

(1) Ко противно прописима унесе у Србију радиоактивне или друге опасне материје или опасне отпатке, или ко превози, прерађује, одлаже, сакупља или складишти такве материје или отпатке,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења дозволи или омогући да се у Србију унесу материје или отпатци из става 1. овог члана, или омогући да се такве материје или отпатци превозе, прерађују, одлажу, сакупљају или складиште,

казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година и новчаном казном.

(4) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 3. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите од јонизујућих зрачења или друге прописане мере заштите.

(5) Ко организује вршење дела из става 1. овог члана,

казниће се затвором од три до десет година и новчаном казном

Обележја кривичног дела

Бланкетно кривично дело – врши се противно прописима о заштити животне средине

Најважнији пропис Закон о управљању отпадом

Закон поред осталог уређује врсте и класификацију отпада, субјекте управљања отпадом, одговорности и обавезе у управљању отпадом, услове и поступак за издавање дозвола ...

Објекат радње

1. радиоактивне материје – дефинисане чланом 3 Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности
2. друге опасне материје или отпаци – дефинисане Законом о управљању отпадом по коме се отпад у зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину дели на инертни, неопасан и опасан. (чл. 5 тачка 18)

Само опасан отпад може бити објекат радње кривичног дела у осталим случајевима може се радити о прекршају или привредном преступу

Радња извршења

Алтернативно прописане

1. уношење у Србију
2. превозење
3. прерађивање
4. одлагање
5. сакупљање
6. складиштење

Радња извршења

Законом о управљању отпадом ближе одређене радње извршења кривичног дела, у конкретном случају радило се о одлагању опасног отпада

Одлагање је било која операција која није поновно искоришћавање отпада, чак и када та операција има за секундарну последицу настајање супстанце или енергије

За делатности управљања отпадом неопходно је поседовање дозволе

Радња извршења

Закон о управљању отпадом прописује да је за обављање делатности управљања отпадом потребно прибавити дозволу и то:

1. дозволу за сакупљање отпада,
2. дозволу за транспост отпада,
3. дозволу за третман отпада (складиштење, поновно искоришћавање и одлагање)

Дозволе могу да добију предузетници или правна лица.

Презентација случаја

Примљено обавештење да је на локацији у Вукићевици ГО Обреновац закопана велика количина опасног отпада

Веома важно утврдити ко је држалац парцеле пре увиђаја, јер он често није укњижен (прибављање уговора о купопродаји, теренска провера преко МУП-а)

Могуће важне податке прибавити и из отворених извора, евиденција државних органа (изводи из АПР-а, евиденције дозвола за обављање делатности управљања отпадом)

Презентација случаја

Најважнија радња је увиђај.

Увиђај је веома сложен и подразумева активности и координацију већег броја институција

Увиђају су присуствовали окривљени, МУП, Сектор за ванредне ситуације, републички инспектор за заштиту животне средине, привредно друштво регистровано за транспорт и третман опасног отпада, стручна лица акредитованих установа за узимање узорака отпада ради анализе, привредно друштво регистровано за магнетометријско снимање, привредно друштво са одговарајућом механизацијом и обученим радницима за ископавање, хитна служба и ватрогасне јединице.

Презентација случаја

Магнетометријско снимање неопходно уколико је отпад закопан у земљу, јер у супротном не може да се одреди тачна локација.

Хитна помоћ и ватрогасне јединице биле потребне јер се није тачно знало о којој врсти отпада се ради.

Увиђај започео магнетометријским снимањем терена да би се утврдила ближа локација где је закопан отпад, а затим се те локације обележе (у конкретном случају 4 локације).

Након тога са означених локације узето земљиште са површине од стране стручних лица акредитоване установе ради анализе.

Презентација случаја

После узимања узорака приступило се ископавању земље багером.

Битно је да се ископавање врши постепено (слој по слој земље) да не би том приликом дошло до оштећења амбалаже у којој је отпад смештен.

У конкретном случају отпад био смештен у контејнере и бурад, који су били сечени и оштећени, па је садржина из истих доспела у земљиште.

Презентација случаја

Пре вађења амбалаже из земље, неопходно је извршити фотографисање у циљу обезбеђења доказа, у супротном одбрана може да тврди да је до оштећења амбалаже дошло услед нестручног вршења увиђаја.

У зависности од стања амбалаже, контејнери и бурад су стављени након вађења из земље или у нову амбалажу или на посебну фолију ради узимања узорак из њих.

Узорке узимају стручна лица акредитованих установа, обележавају је посебним бројевима, а што се фотографише и то сваки узорак појединачно.

Презентација случаја

Земљиште за које је видљиво да је дошло у контакт са отпадом се уклања, а из земљишта које није дошло у контакт са отпадом се узимају узорци на анализу на начин како је претходно описано (обележавање и фотографисање).

У записнику о увиђају неопходно је прецизно навести количину (број буради и контејнера), број узетих узорака и то за сваку локацију појединачно.

Презентација случаја

О одузетом отпаду саставља се потврда привремено одузетим предметима.

По налогу инспектора за заштиту животне средине овлашћено привредно друштво привремено чува отпад у постројењу за управљање отпадом, где се врши мерење количине отпада.

Овлашћене установе врше вештачење састава отпада и категоризацију (инертан, неопасан, опасан) о чему сачињавају извештаје о испитивању.

Презентација случаја

На основу извештаја о испитивању привредно друштво које чува отпад, у присуству републичког инспектора за заштиту животне средине мерењем одређује тачну количину сваке врсте отпада појединачно (инертни, неопасан, опасан).

Министарство заштите животне средине даје налог овлашћеном привредном друштву да привремено чува опасан отпад у одговарајућим складиштима и адекватној амбалажи.

Презентација случаја

Увиђај је трајао 3 дана, први узорци урађени пре завршетка увиђаја и утврђено да је опасан отпад.

Из резултата увиђаја и вештачења проистекла основана сумња да је првоокривљени извршио кривично дело из члана 266 став 1 КЗ.

Одређено задржавање и предложен притвор из разлога предвиђених чланом 211 тачка 2 и 3 ЗКП-а.

Презентација случаја

Узето су 23 узорка за вештачење.

Задатак вештачења је да се изврши идентификација једињења из узетих узорака и да се узорци категоризују као опасан, неопасан или инертан отпад.

Вештачење могу да врше само стручне установе које су овлашћене и акредитоване за те врсте анализа.

Презентација случаја

Задатак вештачења може да буде и поређење неспорних узорака са лица места са узорцима који се генеришу код потенцијалног загађивача у циљу утврђивања порекла отпада.

Ако се сумња да отпад потиче од привредног субјекта, неопходно прибавити документа о кретању опасног отпада.

У конкретном случају било је помешано више врста отпада и није постојала документација о кретању отпада, па није било могуће утврђивати порекло.

Презентација случаја

У току доказних радњи против првоокривљеног, примљено обавештење да се на парцели његовог сродника налази већа количина отпада.

Извршен нови увиђај и откривено око 12 тона отпада.

Сличан ток увиђаја, с тим што отпад није био закопан.

Полиција поднела извештај као допуну кривичне пријаве.

Презентација случаја

Поднет оптужни предлог против држалаца парцела због одлагања опасног отпада на парцеле.

Бланкетне норме – обављање делатности управљања отпадом без дозволе, неадекватна амбалажа, забрањено закопавање отпада без обзира на амбалажу и дозволе.

Предистражни поступак у циљу откривања саучесника, све више квалитетних обавештења од грађана.

Презентација случаја

Након одржаног главног претреса и изведених доказа првостепени суд огласио кривим окривљене

Првоокривљени осуђен на казну затвора у трајању од 4 године и 6 месеци и новчану казну од 600.000 динара и изрекао му меру безбедности одузимања предмета – 24.672 кг опасног отпада и продужен му притвор до упућивања у завод за извршење кривичних санкција

Другоокривљени осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци и новчану казну од 250.000 динара и изрекао му меру безбедности одузимања предмета 11.154 кг опасног отпада

Презентација случаја

Виши суд у Београду је одбио као неосноване жалбе браниоца окривљених и тужиоца и потврдио првостепену пресуду

Врховни касациони суд пресудом КЗЗ 1472/2018 од 22.1.2019. године одбио као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца првоокривљеног

Министарство заштите животне средине је ангажовало овлашћена и акредитована привредна друштва која су наведене количине отпада одвезли са наведених локација ради даљег третмана

Проблеми

1. ниво еколошке свести код грађана (сарадња са државним органима тек након покретања поступка)
2. легалан третман опасног отпада скуп (произвођачи отпада мотивисани да на нелегалан начин смање трошкове)
3. потребна посебна знања (обука, сарадња са инспекцијом за заштиту животне средине)
4. велики трошкови поступка (механизација, скупе анализе, трошкови чувања)
5. трошкови ремедијације земљишта
6. тежа последица може да наступи и после више година

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

Данијела Синђелић

Е-маил: daniijela.sindjelic@ob.os.jt.rs